

Ten Inny Ryszarda Kapuścińskiego

Autor tekstu: **Katarzyna Pucek**

Ryszard Kapuściński, *Ten inny*, Kraków 2006, s. 76

T*en Inny* to zbiór wykładów wygłoszonych w Instytucie Nauk o Człowieku w Wiedniu, na Uniwersytecie Jagiellońskim z okazji przyznania tytułu doktora *honoris causa*, w Wyższej Szkole Europejskiej im. ks. Józefa Tischnera oraz podczas Międzynarodowego Sympozjum Pisarzy w Grazu. W nocy wydawcy czytamy: "Lektura tej książki może być zaskoczeniem dla tych, którzy za *Innych* przywykli uważać tylko ludzi należących do innej kultury, o innym kolorze skóry czy posługujących się innym językiem". Kapuściński nawiązuje do szeroko rozumianego zagadnienia otwartości na drugiego człowieka. Jawi się nam nie jako reporter, do czego jesteśmy przyzwyczajeni, lecz bardziej jako filozof, momentami antropolog, socjolog kultury a nawet historyk. Często powołuje się na filozofów - ks. Józefa Tischnera i Emmanuela Levinasa - przypominając, że spotkanie i poznanie Innego, obcego jest największym wyzwaniem naszych czasów, że spotkanie człowieka z człowiekiem od zawsze było zagadką, gdyż nie wiadomo jak się potoczy. Autor wynikiem spotkania nazywa zarówno wojnę — z oczywistych powodów ją potępia, jak i odgradzanie się — *apartheit*, niesłusznie według niego przypisany jedynie do sytuacji w Afryce Południowej.

Grecy Innego ochrztili prześmiewczym mianem *barbaros*. Jednak wtedy, w epoce wierzeń antropomorficznych, kiedy ludzie sądzili, że bogowie mogą przyjmować ludzką postać, ludzkie spotkania były najbardziej ludzkie: „wówczas nigdy nie było wiadome, czy ten zbliżający się oto wędrowiec (...) to człowiek czy bóg, do człowieka podobny. (...) ta intrygująca ambiwalencja jest jednym ze źródeł kultury gościnności, nakazującej okazanie wszelkiej życzliwości przybyłemu, o do końca nierozpoznawalnej istocie".

Haniebnymi czasami w historii ludzkości pisarz nazywa okres kolonialny, kiedy to całe społeczności zostały wymordowane przez białego człowieka. Jednak nawet w tych najciemniejszych czasach dzięki szlakom handlowym (Bursztynowemu, Jedwabnemu) prócz towarów istniała wymiana myśli, kultury wzajemnie się przenikały, zapożyczały nowe trendy, wynalazki.

Po czasie względnej odwilży, spowodowanej modą na humanizm, wraz z wiekiem XX nadeszła ze zdwojoną siłą wzajemna nienawiść, spowodowana nieznaną wcześniej masowością oraz wywodzącymi się z niej dwoma wielkimi systemami totalitarnymi. Tłumacząc związek między tymi zjawiskami, Kapuściński pisze: „Jest więc masowa kultura i masowa histeria, masowe gusta i masowy obłęd, masowe zniewolenie i wreszcie — masowa zagłada. Jedynym bohaterem na scenie świata jest tłum, a główną cechą tego tłumy (...) jest anonimowość, bezosobowość, brak tożsamości, brak twarzy". Lekarstwo na tę anonimowość Kapuściński dostrzega w filozofii dialogu, prowadzącą do poznania i zaakceptowania Innego.

Powołując się na Levinasa, autor traktuje spotkanie i poznanie Innego jako główny obowiązek ludzkości w XXI wieku: „Zatrzymaj się. Obok ciebie jest inny człowiek. Spotkaj się z nim (...) Spójrz w twarz Innego, którą on ci ofiaruje. Poprzez tę twarz przekazuje ci siebie — przybliży cię do Boga". Powołując się na ks. Tischnera, Kapuściński, zupełnie jak lisek w *Małym Księciu* de Saint-Exupery'ego, nakazuje branie odpowiedzialności za drugiego człowieka: „Ja nie tylko ma się odnieść do Innego, ale musi też na siebie brać za niego odpowiedzialność i być gotowym nieść konsekwencje takiej decyzji". Reportażysta przypomina, że każda istota ludzka jest niepowtarzalna i w tej różnorodności jest największa wartość i piękno drugiego człowieka. Autor stawia tezę, że właśnie w oczach innych możemy zobaczyć prawdziwe swoje odbicie, czyli — dopiero poznając innych, tak naprawdę jesteśmy w stanie poznać siebie.

Aż dziw, że tak poważny temat zmieścił się Kapuścińskiemu na zaledwie siedemdziesięciu pięciu stronach. Ktoś z pewnością poczuje niedosyt. *Ten Inny* jest jednak wielkim hymnem o tolerancji.

Katarzyna Pucek

Studentka dziennikarstwa i komunikacji społecznej

[Pokaż inne teksty autora](#)

(Publikacja: 18-02-2007)

[Oryginał.](http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,5273) (<http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,5273>)

Contents Copyright © 2000-2008 by Mariusz Agnosiewicz
Programming Copyright © 2001-2008 Michał Przech

Autorem tej witryny jest Michał Przech, zwany niżej Autorem.
Właścicielem witryny są Mariusz Agnosiewicz oraz Autor.

Żadna część niniejszych opracowań nie może być wykorzystywana w celach komercyjnych, bez uprzedniej pisemnej zgody Właściciela, który zastrzega sobie niniejszym wszelkie prawa, przewidziane w przepisach szczególnych, oraz zgodnie z prawem cywilnym i handlowym, w szczególności z tytułu praw autorskich, wynalazczych, znaków towarowych do tej witryny i jakiegokolwiek ich części.

Wszystkie strony tego serwisu, wliczając w to strukturę podkatalogów, skrypty JavaScript oraz inne programy komputerowe, zostały wytworzone i są administrowane przez Autora. Stanowią one wyłączną własność Właściciela. Właściciel zastrzega sobie prawo do okresowych modyfikacji zawartości tej witryny oraz opisu niniejszych Praw Autorskich bez uprzedniego powiadomienia. Jeżeli nie akceptujesz tej polityki możesz nie odwiedzać tej witryny i nie korzystać z jej zasobów.

Informacje zawarte na tej witrynie przeznaczone są do użytku prywatnego osób odwiedzających te strony. Można je pobierać, drukować i przeglądać jedynie w celach informacyjnych, bez czerpania z tego tytułu korzyści finansowych lub pobierania wynagrodzenia w dowolnej formie. Modyfikacja zawartości stron oraz skryptów jest zabroniona. Niniejszym udziela się zgody na swobodne kopiowanie dokumentów serwisu Racjonalista.pl tak w formie elektronicznej, jak i drukowanej, w celach innych niż handlowe, z zachowaniem tej informacji.

Plik PDF, który czytasz, może być rozpowszechniany jedynie w formie oryginalnej, w jakiej występuje na witrynie. **Plik ten nie może być traktowany jako oficjalna lub oryginalna wersja tekstu, jaki zawiera.**

Treść tego zapisu stosuje się do wersji zarówno polsko jak i angielskojęzycznych serwisu pod domenami Racjonalista.pl, TheRationalist.eu.org oraz Neutrum.eu.org.

Wszelkie pytania prosimy kierować do redakcja@racjonalista.pl